

buran život

Casopisi mogu biti debeli i tanki. Ali to je samo u teoriji. U stvarni tankih već oдавно nema. Prestali su da izlaze. (Pretpostavljam su obećali da će im novac vratiti, ali — nisu ga vratili. Uvidate i sami da bi bilo pravo raspisati razbaciiva-ti novac levo i desno).

Znači, ostali su debeli. Među njima debeli i manje debeli. A ukoliko je debeli časopis tanji, uoliko je redakcioni odbor mnogobrojniji. Za najtanji debeli časopis broj članova redakcionog odbora je stotadeset ljudi. I kada bi se svi ti ljudi skupili zajedno, bila bi to velika manifestacija, takorekći prosvjedna smotra književnih snaga.

Ali zar njih možeš sakupiti? Njih sakupiti — to je nemoguće. Većina njih i ne zna da je u članstvu, a manji dio nema nikakve veze sa književnošću, ne voli je, zavzet je poslovima u privredi i sindikatima. I pored toga redakcioni odbori se potecavaju i uskoro će umesto sednica biti potrebno primenjavati varijacije metode okupljanja ljudi u jednu gomilu: «Ujedinjenu konferenciju članova redakcionog odbora časopisa «Sveta života», ili «Sve-savezna smotra članova i kandidata redakcionog odbora časopisa «Kritičar na oprez». Skupove bi trebalo održavati u jednoj zgradi «Velikog pozorišta», ili u sali Kongresvorijuma, ali ne u maloj, već u o-noj većoj u kojoj su portreti rimskih kompozitora su perikama i ma-lim okruglim kapama.

Pa u čemu je stvar? Zato uopšte postoje redakcioni odbori koji su stvari ništa ne rade i koji su, iskreno govoreći, sasvim nepotrebni rad-nom čovečanstva?

Redakcioni odbor prestava u vrlo celiku ustanovu, jer prilikom formiranja nisu imali nikog da uvrede. Ona se stvara po istom principu po-kone se formira i bilo koji književ-ni savet.

- U odbor obavezno ulaze:
1. Jedan vodeći pisac (koš bolje dva vodeća, ili tri; naravno bilo bi najbolje sedmoro vodećih, ali toli-ko nećeš moći sakupiti — nema ih).
 2. Tri vodeća kritičara.
 3. Jedan običan kritičar.
 4. Jedan kritičar — zavidljivac (da se ne uvredi).

5. Procenat žena.
6. Procenat predstavnika nacional-nih manjina.
7. Procenat bratskih republika.
8. Procenat ratnih pisaca.
9. Procenat talenata vopartija.
10. Procenat bivših Rapovaca (da se na uvrede)*
11. Predstavnik Organizacionog ko-miteta (da bi ubodio biše Rapovce u pogledu grupitusa).
12. Jedan pisac koji je nedavno pretrpeo poziv (u isto vreme tajni predstavnik bivših Rapovaca da ubodi predstavnika OK).
13. Procenat dečkih pisaca.
14. Jedan vodeći pesnik sa dvoji-com svojih trabanata.
15. Jedan bivši Rapovski saputnik.

A zatim se nižu pomalo čudne stvari, san, buncaenje.

16. Drug Ošejnikov (građevinski nadzor)
17. Drug Mizernikov (Angro knji-ga)
18. Drug Klemanson (predstavnik Organizacionog sekretarijata).

Sve je tako do tančina smišljeno, tako su brižljivo uzeti u obzir svi književni interesi i njihove nijanse, da bi, reklo bi se, delatnost redak-cionog odbora morala dati grandio-zne plodove. Ali sva ta dovičanja ničemu ne vode. Nikakvi naročiti plodovi ne sazrevaju. Članovi redak-cionog odbora i ne pomišljaju da se sakupe. Oni su se do te mere saži-veli sa tom dugogodišnjom fiki-jom da im ni na kraj pameti ne pa-da da svoj zadatak obavite ozbiljno.

Međutim, ako se oni ne uključe u članstvo, uopće se ljute, predug-omju mere, ugrtinju, pa čak i plaču. Utvrdiljci su kao glumci letnje e-stradne scene.

I da bi ih se otarasili i da se ne bi vodili suvišni razgovori, uvode ih u različite spisakove. Na taj način, u svim debelim časopisima postoji gotovo jedno te isto literarno vođ-stvo sa neznatnim varijacijama: u-mesto jednog kritičara — zavidljiv-ca, ponekad se nađu dvojica; kat-kad procenat dečkih pisaca ispadne nedovoljan, naprimer umesto jednog i po procenta dečkih uvodi samo po-la procenta (to dečjim piscima pru-ža mogućnost da dižu galamu kako ih potiskuju odrasli pisci u zajedni-ći sa ravnim); nekad zaboravljaju druga Klemansona (predstavnik Or-

ganizacionog sekretarijata) pa se on uvade ne u dvanaest redakcionih od-bora, već samo u osam.

Uveče, pijuli sa svojom ženom čaj, Klemanson, bleđ i promuklim glasom, govori:
— Ja imam neprijatelje. To su Mi-zernikovičeve smicalice.
I onda on dugo priča ženi o pa-kostima Mizernikova. (Angro knji-ga).

Ako se tome doda da odgovorni urednik po pravilu nije ni odrasao pisac, ni dečji ni ratni, ni ženski, da ne pije stihove i ne savetuje kritič-ke članice, da kod kuće skida re-letsonski stalaticu kako ga niko ne bi mogao iznervirati preko tele-iona, da se on prema umetnosti u-ovrta odnosi negativno, — onda će se pred nama pojaviti pitanje u svoj veličini svoga značaja: pa ko to on-da stvara časopis? Casopis, eto, iz-lazi. Dodajte, jednom u četiri meseca, ali ipak izlazi.

Casopis stvara mlad čovek, teh-nički radnik — početnik.

Prve godine svoga rada on je još uvek skroman, gleda pisca široko otvorenih očiju, nosi kaubojsku ko-šulju razarjenu na grudima i pan-talone sa biciklističkim šipaljkama. Još misli na utenika u prirodi i s postovanjem razgovara reči: šif, bor-gis, ram, fajnata, kolostira.

Na početku druge godine pota-rljuje se kravata iz robne knje, pisi-ga nude cigaretama, a on zvonkim glasom viče u telefon:

— Stampajte Gladkova spaciono-rano, lilijadi puta sam vam već re-kaol Nikulina ostavite u rezervi, sad ne ulazil! Ne maril! On je upro-tovao za Kislovodok, neće saznati. Ne zaboravite da umesete u spisak saradnika Ošejnikova, obavezno na-pisite inicijale — M. L. Inazje se uvredite.

Dok se mladi čovek upravlja pre-ma tehničkim načelima — dobro je, ali u trećoj godini svoje delatnosti on mora sam da poziva autore, čita rukopise, daje odgovore, jer ako to ne uradi on, drugi niko to neće učini-ti i časopis će mehanički prestati da izlazi. To bi bilo samo pola ne-

*) Ruska asocijacija proleterskih pisaca.

(nastavak na 11 str.)

MLADOST

Sa smeobom svojih sedamnaest godina razmaknem svako jutro sve kuće naše tamne ulice da se preko nje i pločnika na pločnik izgovje plavi slavoluk visokoga neba.

U veselom talasu mladi smeh ispira priljublina i ulice i gde god stupim — zna je čit: blata i prašine moze mi ne poznaju.

Šta me se liče da li će izi mene taj talas usahnuti, da li će se priljublina vratiti na put i da li će se te stare sive kuće opet zajedno stamati i kao zlobne starice ispatiti za umom: Ali kuda? Kuda? Kuda?

Nikuda! Jer ako se samo okrenem sa smeobom svojih sedamnaest godina razmakni ču opet te stare sive kuće jer se preko ulice opet izgovje plavi slavoluk visokoga neba.

Čiril ZLOBEC

*

1

Na paprati tvog disanja prisluškujem kako su muke proistale. Dok unireme odođe blizu sebe kome si ti blizu? U noći se okrenuo istoku plavi rituat. Stari glas u urbovima moje kose gori. Šta te danar dogoreti? Dodemo prekamno za dobro, dobri za umiranje. Coet za kapom ostane.

2

Kada se probudim ako mi ne pokazuje pes na lemcu pričau vam o detinjem snu. Uveče ugasim svetlo i mislim ne nešto veće od moje robe i senke sa ulice. Dok me mama pokriva krijem u lakama suze.

3

Imam i ja ikonu. U uraku mi liči na daleko parče bakra. Imam kvezubih omču u lezu nečim zastavljenu. Pitam vas: da li je to dobro? U maloj krtavoj lokci dte mnve stidigle usta da se godinu dana izljuba gđ. A ja vam kažem: biće velikog zta.

4

Pomle su jete i neće doći zima. U ljubavnoj igri vrane su osedele. Dragane moj, kada se vratiti zelena pustolj izabrane tebe za cvet. Moj zadnji stih ti si zaboravio. Izumeće ljudi jednog leta reč: vetelae su žime od čekanja. Savijačemo se od bleha do zemlje. Čuteš, to i tvoj glas budi oblaka beskrišnih životinja. Jedu vrabaca uleteće u svetlo oko veka. Starica će spustiti glavu na platio. Jedra će bez bure umreti. Vrti se, tvoj lik je od mraka, a crni dan neće da svane.

Stojanka GROZĐANOV

slavko mihalić marginalije (nastavak)

sa ekspresijom grafike Franca Mihalića: njihov opsednutost fanta-stičnim imaju u svojoj moralnoj po-rući bliske podudarnosti: objoica fantastičnim prizorcima daju smisao realno postojećeg, ali ne neprevla-dljivog. Fantomi se u njihovoj umet-ničkoj viziji u sudaru sa životom obočevuju kao realna prisustva le-pote modernog čoveka.

U Mihalićevoj poetskoj viziji fan-tastika se preobražava, u njoj se sa-žimaju tolike životne realnosti da im ona strabne fantastičnog odni-žama gradeći na taj način u savre-menosti egzistencne (potencijalne, rek-lo bi se) realnosti užasa.

Moderni skladovi
I dovoljno umorna i dovoljno vi-talna, Mihalićeva poezija je na pu-tevima traženja novih osećanja i novih moralnih uvrečenja. Kada bi se ova poezija morala obelicitati jed-nom rečju, naj bi u istoj meri od-govarale i reč užas i reč prevlada-vanje. Bitnosti idejnih razrečenja, bitnosti poetske istine o čoveku, jezgu Mihalićeve lirike, treba me-đutim, vezati samo uz drugu reč — prevladavanje. Ali prevladavanje u smislu svesti o obuhvatu sveg ži-vota.

Makoliko sva u podzemlju, a o-sluškivanju mutnih i gorkih zvuko-va unutrašnjeg treperenja jednog glasa modernog čoveka (koji je u sazvučjima živornih glasova sa-vremenog čoveka dominantan, dominantan ukoliko se shvati u onom značenju koje stoji u Mihalićevoj poruci) poetska vizi-ja Slavka Mihalića označava jednu nadave hamanu poruku: taj du-bok, pun groze glasa, potmo, ali amrcen, ne diharmonična sa glaso-vjima naše modernog čoveka. On se menja, postaje drhtav i više g-leca, sve manje umilja, i nimalo zabavna, no sve više istinit. Izvori-šta toga glasa su u grazninama i porazima čovekovim, prolaznja kroz život ne obavezuju odricanje izvori-šta, nego pokušaj usklađivanja sa vitalnim glasovima čovečanstva, ko-ji mogu takvi biti jedino ako obu-hvataju sve komponente svoga sa-držaja, ne pokušavajući da se pre-obrazu u finu, nežnu nit kuzije.

Impresija toga glasa asocira na Armstrongov glas. Neka skrivena razložnost lepote Armstrongova gla-sa, mora biti da je i u obuhvatu deziluzije života.

vladimir milarić

Pesnički jezik
Prava značenja Mihalićevog poet-skog govora ne otkrivaju se svakad od prve. Jezgno njegove poezije otkriva se u asocijativnim sudarima prvotnih doživljajnosti svake pesme posebno pa se u sim sudarima jav-ljaju svetla koja punije osvetljava-ju bit poetskog govora. Tako se, uostalom, obujom značenja pesni-ke reči svakad otkriva — to je put ka pravom izvoru pesnikova jezika.
Poenta Mihalićeve lirike je u po-tekstu; njegova gđekad misaano o-belčena naracija, gđekad u simbo-lizma naslikano raspoloženje, slikom izražena ekspresija unutarjih feno-mena čovekovog duševnog života, prettavlja jedan misaoni i doživ-ljajni akt nezavešćen, naznačen, — smisao mu leži u pottekstu. No di-stanca do značenja potteksta ne vo-di zamrsenim putevima. Por ka zna-čenjima je poslednjim stihom u pe-smi često obeležen, smisao pottekst-nog govora ne razliva se i ne go-vori svakom drugo, nego se jednom vertikalom spušta u suštine pesni-čke reči.

Pesme Slavka Mihalića nisu ne-dovršene, nego im je arhitektura svedena na unutrašnji govor.
Vladimir MILARIĆ

s u s r e t

Te večeri sam je sreo prvi put. Salon na brodu bio je prazan i polumračan — kao staračke oči. Ili se to meni samo činilo. U oči staraca nikada nisam zagledao.

— Donesite nam dve čaše ljubavi, rekoh. Zaboravio sam, nije ima samo u zenicama devojaka ili u daljinama što putuju na ledina druma.

— Ali daljina nema kad leti avioni, reče ona.

— A možda nema ni ljubavi. A li rakijske ima. Kelner, donesite nam rakije. Ili, još bolje — vina.

— Kakvog?

— Kao oči ove devojke.

Brod je pristajao. Senke što su ih stvarale svetiljke spolja gasile su se u njenim očima. Sretale su se dve po dve i nestajale.

— U vašim očima umiru senke, rekoh.

— Senke su poledina svetlosti, reče ona.

— Onda u vašim očima umire svetlost.

— Možda.

— Zato su sada svetle. Ali one su zelene, a kelner nam je doneo crnog vina.

— Zelenog vina nema.

— Ništa. Kažu da je zelena boja očiju boja razbojnika, rekoh.

— Ima i dobrih razbojnika.

Poljubio sam je.

Refleks spoljne svetlosti igrao je na zidu.

Ili se brod ljuljao.

Možda sve to zajedno.

Ona je umela lepo da se ljubi.

Izšli smo. Ulica je bila prepuna plakata i kiše.

— Volite li kišu? Upitao sam je.

— Ne. A vi?

— Ona mi uvek donese nova poznanstva, rekoh.

— Kad kiša prestane i ona prestaju, reče ona.

Začutili smo.

— Ljudi se čudno sastaju, rekoh.

— I rastaju, dodade ona. A u tome ima nečeg tuđog.

— Svaki rastanak je neka vrsta smrti, pročitala sam negde.

— Bujite se smrti?

— Ne, ne volim da gledam umiranje.

— Ljudi ne treba da se rastaju.

— Moram da idem, reče ona.

Stigao mi je trolejbus.

— I moj. Ali ostanite još malo.

— Da odložimo umiranje?, reče ona.

— Da.

U trolejbusu, na prozoru stajao je jedan čovek. Sanjario je. Ili se to nama samo činilo.

Ulica je bežala ispod zahuktalih točkova i nestala ugušena laktom kuća.

Nestao je i trolejbus.

— Otišao je.

— Onaj što sanjario?

— Da. U trolejbusu je uvek mnogo ljudi i mnogo snova.

— Ko zna da li se stvaraju.

— Za neke bi bilo potrebno samo da se na staniči susretnu sa oćima iz susjednog trolejbusa.

— Ali kula odlaze. Nešto ipak treba učiniti.

— Šta?

— Treba ispružiti ruku.

— Ali ulica je široka.

— Treba savladati širinu.

— Kako?

— Ne znam.

— Sada idemo. Naši trolejbusi su ponovo stigli.

— Stajali smo na prozorima. Ili smo u suprotnim pravcima.

— Pružite mi ruku, reče ona.

— Ne mogu. Ulica je široka, rekoh.

— Svejedno. Sačekajte kad pada kiša da se trolejbusi susretnu.

Otišla je.

Čekao sam je kad god je padala kiša, ali nikada nisam mogao da ispružim ruku. Oćna su na kiši uvek bila zatvorena.

Branislav KRAVLJANAC

mijenko starić

djevojka cuijet

petar milosavljević

slučaj pesnika aleksandra vuča

Desilo se već nekoliko puta u našem pesništvu da su sastavljači antologija bili u dilemi: da li da reprezentivju poeziju pesnicima koji su u svakom slučaju imena naše literatove, ne toliko po svojoj umetničkoj vrednosti koliko po znanju koji im je u raznim vremenima pripadao, ili da prosto sakupe pesnička ostvarenja pa ma od koga ona poticala. I najčešće je dobar deo antologija ispunjen imenima koja su daleko iza kulisa istorije literatura prilozila tek poneku poetsku iskru u kojoj kao da je sabijen sav njihov gre i svekoliko njihovo znanje. Otuda u takvim antologijama jedan gotovo nepoznat Dušan Srećević na ravni nozi sa Aleksom Santićem i ispred mnogih koje publika zna i respektuje, otuda, gotovo neprimetično u svoje doba, Momčilo Nastančević čini posebno poglavlje naše književne istorije. I kao da važi pravilo u našoj poeziji: imamo pesama, ali pesnika nemamo.

Ne zato što naši pisci nisu dovoljno pisali i što im je bavljenje poezijom bio poslednji zadatak i smisao života; — pisali su oni i odviše ponekad i vratolomno se upuštali u tvojšenje poetskih klisa, pa ipak malo su napisali, malo naročito onih tekstova koji mogu da se ubroje u antologijske vrednosti i nastavak na 12. str./

ilij i petrov

buran život

(nastavak sa 5. strane) / ban socijalistički realizam, a kod vas sreće. Ali u tom slučaju bi on, mladi čovek, izgubio službu — a to već ne valja.

I dok izbačeni iz sedla intrigant stupa u besprincipijelan savez sa dvojicom vodećih kritičara i procentom žena, protiv kritičara — zavidištvu koji je pakirao s bivšim Raptovskim saputnikom i procentom talenata vanpartijska, dok Klemanson (prestavnik Organizacionog sekretarijata), skrivajući se iza imena vodećih pisaca, kritikom umirana Mišićeva (Angro knjiga) i Osejnikova (Gradevinski nadzor) — mladi entuzijast tipografske majstorije prima je na svoja pleća potpunou vlast u redakciji.

Sada je na njemu odeto plave boje. Zdravim zubima gricka mušketiru lule od vinjevog drveta i riče glasom leoparda.

— To je slabot! Neće se štampati! Treba pisati kraće! Ulice od Gabriolina! Lik Perlovskog kod vas je ispao neubedljivo. Nama je potre-

(Prevela Mira ĐEROVIĆ)

PROLJRČE

Prinosio sam ti sve
i zvezde s neba
i droo ispod kore
i postavljao danove
da ne oćekne voda
kojom ti plivaju oći.
Ivov me listovi u ciklon savuju
nešto se vit školjke stave.
Ti na uću dijeliš svoju krv
na zemlju i sunce
otkotićeš visoko
i neće biti dna.
I zub od olava
udijevao sam u mindušu
da ti ljepo noš brdo pod nogom
i mornja nad kojom.
Ovo je tvoji zalogaj na svetu
kada ti osmijeh postaje crna brazda na nivju

PROSUĆE SE KRILA

Ponovo ću se začeti
kad predem iz vode u paru.
buzila ti crna knglice
što stajno iz mene viriši,
izmišlju makar
još jednu nevinu glavu
da može na svetu
djevojke i rjetove da broji.
Uzajudinite ruke, prolaznici
ne možete zagriti ovo veliko oko,
uzajud ste ljubomorni
na rjetku i vjetar,
grohotom se sviju trave vidarice,
kijite kao znoj
sa ogromnog čela,
prosuće se poljem
krila i jarca trka.
Kamen ridam iz satrulog tijela,
svak boće nemilice da mi oćima ruka
a isko ih je malo u oćima gladnim,
pula jedna kost i mene nestaje,
červarice veselo
odlaze u san mraka
kad oblak glode moje cjevovice.
Vi znate bimu sunca
rasprsnutog u tijelu.
Mišiću ponovo
makar ispod duba
kad grudvu po grudvu klamim
u jednom i drugom boku.

Blažo ŠČEPANOVIC

LUTANJE

S rukama u džepovima
a džepovima na nebu
Nastančević potrebu
da lutanjem
po tebi nađem nekoliko riječi
za tebe (žbog koje sam zalostan)

Neprimetjen idem gradom
dok on misli
da sam list iz ograde
oko nećijeg veselog srca
Mnogo se može toga misliti o meni
A ja zagledan znam
da ne bih nikom odgovorio
ma ma i imenom zvali
Ja, večerajni skitnič u raskršće

U NOĆIMA PLAGIVIH LALA

U noćima plavib lala,
Što iz samog tijela niću
Zavuti ću tvoje oći
Poljatanama poljubaca

Sa rešetkom na pogledu
savršeni mirovanja
u kostima do mramora
poniknuu će sve rijati.

Obojeno moje srce
nestat će u tadoležu,
a sve ono što oćanet
ti ćeš odnijeti sobom kući.

Ivan DAMJANOV

